EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 28.11.2019
COM(2019) 608 final

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega ajakohastatakse läbirääkimisjuhiseid läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide ja piirkondadega

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Aastatel 2002–2014 pidas EL läbirääkimisi majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide ja piirkondadega. EL pidas neid läbirääkimisi nõukogu poolt 12. juunil 2002 välja antud ulatuslike volituste ja läbirääkimisjuhiste (9930/02) alusel.

Mitmete asjaolude, sealhulgas partnerite piiratud suutlikkuse tõttu, hõlmavad sõlmitud ja rakendatud lepingud praegu siiski peamiselt ainult kaubavahetust. Muud valdkonnad (nt teenused, investeeringud ja kaubandusega seotud küsimused) ei ole lepingutesse lisatud, kuid neid on sõnaselgelt nimetatud läbivaatamisklauslites seoses tulevase läbivaatamisega. Selline olukord tähendab, et praegused majanduspartnerluslepingud ei ole täielikult kooskõlas 21. sajandi kaubandusolukorraga ning nii ELi kui ka asjaomaste partnerriikide huvidega. Seetõttu on võimalik, et lähiaastatel tekib huvi nende lepingute „süvendamise“ vastu, et hõlmata muu hulgas ka teenused, investeeringud, kaubandus ja kestlik areng, intellektuaalomandi õigused, konkurentsipoliitika ja riigihanked.

Praeguseks rakendab AKV riikides ja piirkondades 31 riiki seitset erinevat majanduspartnerluslepingut.

Neist viis riiki, kes praegu rakendavad majanduspartnerluse vahelepingut Ida- ja Lõuna-Aafrikas (Mauritius, Madagaskar, Seišellid, Zimbabwe ja hiljuti ka Komoorid), on taotlenud läbirääkimiste alustamist läbivaatamisklausli alusel. Eesmärk on sõlmida ulatuslik leping, mis aitab neil ära kasutada üleilmsete väärtusahelate võimalusi. Läbirääkimisi sellise ulatusliku lepingu sõlmimiseks alustati 2. oktoobril 2019 Mauritiusel.

Tulevased läbirääkimised AKV riikide ja piirkondadega, sealhulgas Ida- ja Lõuna-Aafrikas riikidega, toimuvad vastavalt olemasolevatele läbirääkimisjuhistele, mille nõukogu kehtestas 2002. aastal koos volitustega läbirääkimiste alustamiseks. Olemasolevad 2002. aasta läbirääkimisjuhised on juba olemuselt laiaulatuslikud, hõlmates peaaegu kõiki kaubandusega seotud valdkondi. Siiski on need praeguseks sõnastuse poolest osaliselt vananenud ning ei ole kooskõlas ELi hiljutiste poliitiliste algatuste ja prioriteetidega seoses kaubanduse arenguga kogu maailmas, näiteks meie kestliku arengu ja kaubanduspoliitika tugevdamine.

Seetõttu taotles nõukogu 2002. aastal vastu võetud läbirääkimisjuhiste ajakohastamist, et viia nende sõnastus ja sisu kooskõlla hiljutiste arengute ja poliitikaga kaubandusega seotud valdkondades, eelkõige Euroopa Komisjoni 2015. aasta teatisega „Kaubandus kõigile“, aga ka 2030. aasta tegevuskavaga, selle 17 peamise kestliku arengu eesmärgiga ning Pariisi kokkuleppega kliimamuutuste vastu võitlemise kohta, mis võeti rahvusvaheliselt vastu 2015. aastal.

Käesolev algatus aitab seega kaasa teatise „Kaubandus kõigile“ rakendamisele, võttes samal ajal arvesse käimasolevaid läbirääkimisi Cotonou lepingu järgse partnerluslepingu üle. Seda võeti arvesse ka komisjoni presidendi poolt 2018. aasta septembris käivitatud Aafrika ja Euroopa kestliku investeerimise ja töökohtade loomise alliansis ning välisinvesteeringute kavas, mis on selle oluline osa.

Käesoleva algatuse esmane eesmärk on anda komisjonile uuendatud läbirääkimisjuhised majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks AKV riikide ja piirkondadega, mis on kooskõlas ELi praeguse läbirääkimistavaga, ning tagada, et mis tahes edasised läbirääkimised AKV riikide ja piirkondadega vastaksid praegustele kaubandusprobleemidele.

Üldine eesmärk on pidada AKV riikide ja piirkondadega läbirääkimisi ajakohaste ja kaasaegsete kaubanduslepingute üle, mis hoogustaksid kaubandust ja investeeringuid ning toetaksid nende riikide lõimumist maailmamajandusse.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Eesmärgid on kooskõlas Euroopa Liidu lepinguga, milles on sätestatud, et Euroopa Liidul tuleks ergutada kõikide riikide integreerimist maailmamajandusse, muuhulgas rahvusvahelise kaubanduse tõkete järkjärgulise kaotamise kaudu[1].

Eesmärgid on ka täielikult kooskõlas Cotonou lepinguga ning eesmärkide ja üldpõhimõtetega, mida kõnealuse lepinguga edendatakse.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Eesmärgid on kooskõlas teiste ELi poliitikavaldkondadega.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimene lõik koostoimes artikli 218 lõigetega 3 ja 4.

Vastavalt artikli 207 lõikele 4 teeb nõukogu artikli 207 lõikes 3 osutatud lepingute üle läbirääkimiste pidamiseks ja nende sõlmimiseks otsuse kvalifitseeritud häälteenamusega.

Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõikele 3 esitab komisjon soovitused nõukogule, kes võtab vastu otsuse, millega antakse luba alustada läbirääkimisi.

Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõikes 4 on sätestatud, et nõukogu võib anda läbirääkijale juhiseid ning moodustada erikomitee, kellega tuleb läbirääkimiste pidamisel konsulteerida.

Mis puutub majanduspartnerluslepingute üle peetavatesse läbirääkimistesse, siis on nõukogu 2002. aastal juba andnud loa läbirääkimiste alustamiseks ning esitanud komisjonile juhised. Läbirääkimisjuhiste ajakohastamine on siiski vajalik uute läbirääkimiste täpsemaks kujundamiseks, et võtta arvesse hiljutisi ELi poliitilisi algatusi ja prioriteete seoses kaubanduse arenguga kogu maailmas. See tähendab muu hulgas, et läbirääkimisjuhistes tuleb kajastada ELi praeguseid püüdlusi lisada oma lepingutesse rahvusvaheliselt kokkulepitud põhimõtted ja eeskirjad tööjõu- ja keskkonnaalaste aspektide kohta, sealhulgas viited kestliku arengu tegevuskavale aastani 2030 ja Pariisi kliimakokkuleppele. Kehtivad läbirääkimisjuhised ei kajasta ka vajadust sätete järele kõnealuste eeskirjade tõhusaks rakendamiseks ja järelevalveks ning mehhanismiks, mille abil lahendada lepinguosaliste vahel selles valdkonnas tekkivaid vaidlusi.

Sellest tulenevalt soovitab komisjon nõukogul võtta vastu otsus vastavalt ELi toimimise lepingu artikli 207 lõike 4 esimesele lõigule koostoimes artikli 218 lõigetega 3 ja 4.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Ühine kaubanduspoliitika kuulub ELi ainupädevusse vastavalt ELi toimimise lepingu artiklile 3. Seega subsidiaarsuse põhimõtet ei kohaldata (ELi lepingu artikli 5 lõige 3).

[1] ELi lepingu artikli 21 lõike 2 punkt e.

- **Proportsionaalsus**

Komisjoni soovitus on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega.

- **Vahendi valik**

Euroopa Liidu Nõukogu otsus, millega ajakohastatakse läbirääkimisjuhiseid läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide ja piirkondadega.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Eelseisvasse kestlikkuse mõjuhinnangusse lisatakse järelhindamist käsitlev osa Ida- ja Lõuna-Aafrika riikidega sõlmitud praeguse majanduspartnerluse vahelepingu rakendamise kohta.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Konkreetseid konsultatsioone kodanike ja sidusrühmadega ei ole ette nähtud, kuna sõnastust ajakohastatakse piiratud ulatuses.

Komisjon konsulteerib siiski kodanike ja sidusrühmadega individuaalsete läbirääkimiste puhul, mida võidakse tulevikus ajakohastatud läbirääkimisjuhiste alusel pidada.

Eelkõige käivitatakse eelseisvateks läbirääkimisteks Ida- ja Lõuna-Aafrika majanduspartnerluslepingu riikidega jätkusuutlikkuse mõjuhinnang, et konsulteerida nii ELi kui ka Ida- ja Lõuna-Aafrika piirkonna kodanike ja sidusrühmadega lepingusse lisatavate uute kaubandusteemade võimaliku mõju üle. Esialgsed arutelud algasid 2019. aasta oktoobris ning jätkusuutlikkuse mõjuhinnang viiakse läbi paralleelselt läbirääkimistega, et anda protsessi oma panus.

Jätkusuutlikkuse mõjuhinnang on sidusrühmade ja kaubandusläbirääkijate vahelise süstemaatilise dialoogi platvorm, mille raames toimuvad põhjalikud konsultatsioonid, kus saavad osaleda kõik sidusrühmad.

Peamised sidusrühmad, kellega jätkusuutlikkuse mõjuhinnangu käigus konsulteeritakse, on avalik sektor, valitsusvälised organisatsioonid, ettevõtjad, sotsiaalpartnerid ja akadeemilised ringkonnad.

Lisaks Ida- ja Lõuna-Aafrika – ELi majanduspartnerluslepingule ei ole praeguses etapis kavas täiendavaid läbirääkimisi muude olemasolevate majanduspartnerluslepingute süvendamiseks või laiendamiseks. Kõigi selliste tegevustega kaasnevad piirkonna- ja riigipõhised hinnangud võimaliku mõju kohta ning põhjalikud konsultatsioonid sidusrühmadega.

Komisjon konsulteerib korrapäraselt sidusrühmadega, muu hulgas kaubanduslepingute eksperdirühmas[2] ja kodanikuühiskonna dialoogi[3] raames.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Ei kohaldata.

[2] http://ec.europa.eu/trade/trade-policy-and-you/expert-groups/

[3] http://trade.ec.europa.eu/civilsoc/meetdetails.cfm?meet=11531

- **Mõju hindamine**

Mõjuhinnangut ei ole praeguses etapis vaja, kuna majanduspartnerluslepingute läbirääkimised AKV riikide ja piirkondadega põhinevad nõukogu poolt 2002. aastal komisjonile antud kehtival volitusel. Läbirääkimiste sisu ei kujuta endast uut poliitikavaldkonda, vaid jätkatakse juba aastaid kestvaid läbirääkimisi.

Lisaks tehakse eelnev mõjuhinnang tavaliselt ainult siis, kui on vaja toetada otsust alustada või mitte alustada läbirääkimisi teatavate kaubanduspartneritega, st enne, kui nõukogu annab loa läbirääkimiste alustamiseks. Käesoleval juhul on nõukogu juba kinnitanud, et läbirääkimiste süvendamiseks Ida- ja Lõuna-Aafrika riikidega ei ole vaja uut volitust.

Kuna praeguste läbirääkimisjuhiste muudatuste ulatus on piiratud, ei tohiks mõju olla suur.

Nagu on märgitud sidusrühmadega konsulteerimise punktis, kavatseb Euroopa Komisjon uute läbirääkimiste puhul Ida- ja Lõuna-Aafrika riikidega, mis käivitatakse 2020. aasta alguses, koostada jätkusuutlikkuse mõjuhinnangu. See sisaldab järelhindamist praeguse majanduspartnerluse vahelepingu rakendamise kohta. Sellega antakse hinnang tagajärgedele, mis ei piirdu nendega, mida hinnatakse tavalise jätkusuutlikkuse mõjuhinnangu käigus. Sama lähenemisviisi võiks kohaldada mis tahes tulevaste läbirääkimiste puhul, mis käsitlevad teiste olemasolevate majanduspartnerluslepingute süvendamist.

- **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ei kohaldata.

- **Põhiõigused**

Algatus järgib täielikult Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, eelkõige isikuandmete kaitset käsitlevat artiklit 8.

4. MÕJU EELARVELE

Algatus ei mõjuta eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Ei kohaldata.

- **Selgitavad dokumendid (direktiivide puhul)**

Ei kohaldata.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Ei kohaldata.

Soovitus:

NÕUKOGU OTSUS,

millega ajakohastatakse läbirääkimisjuhiseid läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide ja piirkondadega

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artikli 207 lõike 4 esimest lõiku koostoimes artikli 218 lõigetega 3 ja 4,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

(1) 12. juunil 2002 võttis Euroopa Liidu Nõukogu vastu otsuse läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide ja piirkondadega.

(2) AKV riikide ja piirkondadega sõlmitud majanduspartnerluslepingud sisaldavad läbivaatamisklausleid nende lepingute edaspidiseks läbivaatamiseks.

(3) Läbirääkimisjuhiste ajakohastamine on vajalik uute läbirääkimiste täpsemaks kujundamiseks, et võtta arvesse hiljutisi ELi poliitilisi algatusi ja prioriteete seoses kaubanduse arenguga kogu maailmas,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Komisjonile adresseeritud läbirääkimisjuhiseid läbirääkimiste pidamiseks majanduspartnerluslepingute sõlmimiseks Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikide ja piirkondadega muudetakse vastavalt lisale.

Artikkel 2

Käesolev otsus on adresseeritud komisjonile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja